

UDC 338.4

MARITIME TRANSPORT ECONOMIC SECURITY:**CONCEPTS AND COMPONENTS****ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ:****ПОНЯТТЯ І СКЛАДОВІ****Barinov Dmytro / Барінов Д. А.**

postgraduate student / аспірант.

ORCID: 0009-0005-4335-3345

Odessa National University, Odessa, Diedrichson, 8, 65052

Національний університет «Одеська морська академія», Одеса, Дідріхсона, 8, 65052

Abstract. The paper considers the definition of the concept of economic security in the context of the study of the system of indicators of the state of economic security of maritime transport. Economic security covers various aspects, including the stability of the financial system, the ability to compete in the markets, the presence of effective protection mechanisms against external and internal threats, the ability to adapt to changes in the economic environment. The main goals of economic security of enterprises in sea transport are given. Economic and organizational features in the field of maritime transport, as well as political aspects of economic security.

Key words: economic security, maritime transport, infrastructure, management decisions, stability, risks, competitiveness, efficiency, adoption.

Вступ.

Морський транспорт відіграє важливу роль у глобальній торгівлі та транспортній інфраструктурі країн. Його ефективне функціонування залежить від численних факторів, серед яких ключове значення має економічна безпека. Система показників стану економічної безпеки морського транспорту дозволяє оцінити його стабільність та визначити можливі ризики, які можуть вплинути на функціонування транспортного комплексу. Основна увага при цьому приділяється факторам, що впливають на економічну безпеку морського транспорту.

Загалом, поняття «економічна безпека підприємства» пережило чимало переосмислень в економічній теорії у зв'язку зі зміною умов зовнішнього середовища і з урахуванням факторів, які визначають процеси управління. У сучасній науковій літературі поняття «економічна безпека підприємства» досить часто виводять безпосередньо з більш загальної категорії «безпека» (переклад з грецької означає «володіти ситуацією»). У спеціальній літературі

наводиться визначення безпеки як стану, при якому будь-який об'єкт знаходиться в надійній захищеності і не піддається негативному впливу будь-яких факторів. У широкому науковому сенсі під безпекою розуміється захищеність природно-фізіологічних, соціально-економічних, ідеально-духовних і ситуативних потреб у ресурсах, технологіях, інформації та моральних ідеалів, необхідних для життєдіяльності та розвитку населення [1].

Основний текст.

Визначення поняття економічної безпеки є ключовим етапом для розуміння цієї концепції в контексті дослідження системи показників стану економічної безпеки морського транспорту. Отже, можна дати таке визначення:

Економічна безпека - це стан, за якого суспільство, господарство або окрема економічна система в цілому здатні ефективно функціонувати в умовах економічних труднощів, забезпечуючи стабільність економічного розвитку, захищаючи свої економічні інтереси, а також відстоюючи їх від можливих загроз та ризиків.

Економічна безпека охоплює різні аспекти, включаючи стабільність фінансової системи, здатність до конкурентоспроможності на ринках, наявність ефективних механізмів захисту від зовнішніх і внутрішніх загроз, а також здатність до адаптації до змін в економічному середовищі [2].

У контексті морського транспорту, економічна безпека означає здатність морського транспорту ефективно функціонувати, забезпечуючи безперервну та безпечну доставку вантажів та пасажирів, зберігаючи конкурентоспроможність на ринку і захищаючи від економічних та геополітичних ризиків.

Якщо говорити окремо про підприємства на морському транспорті, то можна виділити основні цілі економічної безпеки [3]:

- досягнення максимальне високого рівня платоспроможності підприємств і ліквідності їх оборотних коштів;
- формування ефективної структури капіталу підприємств;
- підвищення якості планування і здійснення фінансово господарської і виробничої (експлуатаційною) діяльності;

- ефективне управління потенціалом підприємств, основними і оборотними активами з метою максимізації фінансових результатів, підвищення рівня рентабельності.

Істотний вплив на економічну безпеку і кінцеві результати роботи підприємств морського транспорту має усе, що пов'язано з розробкою, прийняттям і реалізацією управлінських рішень. Цей вплив значний зважаючи на фондомісткість продукції транспорту. Рішення доводиться приймати, оцінюючи широкий круг альтернативних варіантів. Велике значення мають рівень компетентності керівника, що приймає рішення і що віддає розпорядження про його виконання, якість і своєчасність рішення [5].

Окрім економічних і організаційних особливостей у сфері морського транспорту існують також політичні аспекти, які необхідно враховувати в процесі економічного обґрунтування розвитку і забезпечення економічної безпеки підприємств морського транспорту. Це стосується, в першу чергу, виконання міжнародних норм і правил, що істотним чином впливає на ефективність функціонування підприємств. Міжнародні стандарти по безпеці мореплавання у формі конвенцій і різних нормативних актів є невід'ємною частиною міжнародного морського права, спрямованого на забезпечення безпеки людського життя на морі. У всі міжнародні конвенції, розроблені у рамках Міжнародної морської організації (ІМО), закладається принцип обов'язкового виконання положень цих конвенцій усіма державами, що часто навіть не мають свого флоту, але залученими яким небудь чином в діяльність, що підпадає під положення конкретної конвенції. За час свого існування ІМО було розроблене більше тридцяти конвенцій і протоколів до них, а також, близько дев'ятисот резолюцій.

Висновки.

Морський транспорт є ключовим елементом світового транспортного комплексу, забезпечуючи ефективну міжнародну торгівлю та логістичні потоки.

Тому необхідно визначити набір ключових факторів, які відображають стан

економічної безпеки морського транспорту. Ці фактори включають глобальні економічні та політичні зміни, природні катастрофи, конкуренція з іншими видами транспорту та інфраструктурні проблеми та технологічні виклики. Економічна безпека морського транспорту вимагає комплексного підходу, який охоплює не лише економічні аспекти, але й політичні, технічні, кліматичні та інші фактори.

Проблеми економічної безпеки на морському транспорті охоплюють комплекс викликів, зокрема, необхідність забезпечення ефективного задоволення попиту на перевезення вантажів і пасажирів, відповідність міжнародним стандартам безпеки, а також захист економічних інтересів підприємств галузі від внутрішніх та зовнішніх загроз. Вирішення цих проблем вимагає координації зусиль між державними органами, бізнесом та міжнародними партнерами, а також впровадження сучасних технологій і управлінських практик для підвищення стійкості та конкурентоспроможності морського транспорту.

Література:

1. Шевчук О.А., Гайванович Н.В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку морських вантажних перевезень в Україні та світі : *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. Київ, 2023 Вип. № 25.

2. Аверічев І.М. Класифікація загроз економічної безпеки на водному транспорті. *Проблеми розвитку сучасної економічної науки в транспортній галузі: зб. тез. доп. міжнар. наук.-практ. конф., 20-22 листопада 2013 р.* Київ, 2013. С. 89-90.

3. Воркунова О.В., Хотєєва Н.В., Маковейчук К.В., Павліаніті-Карпова К.С. Фактори формування ефективної системи економічної безпеки підприємств морської галузі: зб. наук. пр. *Дніпропетровський нац. універ. залізничного транспорту ім. акад. В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту»*. Вип. 13. Дніпро: Дніпропетр, 2017. С. 47-53.

4. Аверічев І.М. Механізм забезпечення економічної безпеки

підприємств водного транспорту України: зб. наук. праць держ. екон.-технологічного університету транспорту. Сер. «Економіка і управління». Вип. 27. Київ: ДЕГУТ, 2014. С. 163-170.

5. Варналій З.С. Економічна безпека : навчальний посібник. Київ : Знання, 2009. 647 с.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Сотниченко Л.Л.

Тези надіслано: 20.08.2024 р.

© Барінов Д.А.